

İstanbul Üniversitesi Yayınları

Yayın Numarası: 5222

1. ENGELLİLİK ARAŞTIRMALARI KONGRESİ BİLDİRİ ÖZET KİTABI

T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No: 23021

Editör

**Prof. Dr. Resa Aydın
Prof. Dr. İshak Keskin**

Kitap Kapağı Tasarımı

**Yrd. Doç. Dr. Özlem Mutfak Büyükarman
Mahbube Akar**

ISBN

978-605-07-0608-6

İstanbul Üniversitesi Yayınları

İstanbul – 2016

Tel: 90 (212) 440 00 25

Fax: 90 (212) 440 00 20

ÖZETLER

1. Özgün Araştırma Bildiri Özetleri

1.1. Sözlü Bildiri Özetleri

[S 1] “Osmanlı Toplumunda Engellileri Nasıl Tanımlar?”

Kamuran ŞİMŞEK

Pamukkale Üniversitesi, Tarih Bölümü.

Amaç: Bu çalışmada, Osmanlı Devleti’nin bünyesinde yaşayan engelliler için kullanılan çeşitli lakaplar ve tabirler hakkında bilgi verilecektir. Osmanlı toplumunun, engelli ve engellilik durumunu anlatmak için çok geniş bir kelime hazinesine sahip olduğunu görmekteyiz. Osmanlı toplumunda, engelliler için çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Kişinin engel durumunu belirtmek için bazen genel, bazen de özel ifadeler kullanıldığı dikkat çekmektedir. Hatta bu ifadeler bazen kişinin adıyla özdeşleşmiştir. Kişinin isminin önüne engel durumu getirilerek adeta ona bir kimlik kazandırılmıştır. Yani kişi sahip olduğu engel durumuyla toplumda tanınmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmamızda Osmanlı arşiv belgeleri, sözlükler ve ikincil kaynaklarda yer alan bilgiler doğrultusunda, Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan engellileri tanımlamak için kullanılan tabirlerin neler olduğu tespit edilecektir.

Bulgular: Osmanlı arşiv belgelerinde, genel anlamda engellilik durumunu anlatmak için *sakat*, *alîl*, *ma’lûl*, *ma’lûlîn*, *amel-mânde* gibi tabirler kullanılmıştır. Görme, işitme, zihinsel, konuşma, yürüme ve vücudunun herhangi bir organının olmaması gibi fiziksel engeli olanlar için ise ayrı ayrı ve özel tanımlamalarda bulunulmuştur. Çalışmada bu tanımlamaların neler olduğu ve bu tabirlerin kökenleri tespit edilip ayrıntılı şekilde bilgi verilmesi amaçlanmaktadır.

Sonuç: Osmanlı Devleti’nde kişinin engel durumunu ifade etmek için çok zengin bir kelime hazinesi kullanılmıştır. Kişinin vücudunun hangi bölgesinden engelli olduğu, bu engel durumunun nasıl meydana geldiği gibi faktörlere dikkat eden toplum, bu insanları tanımlarken her birine ayrı ve özel lakaplar vermiştir. Bu lakapların takılmasındaki amaç, kişinin toplumun diğer üyelerinden ayırt edici özelliğini vurgulamaktır.

[S 2] “Ne Kadar Farkındayız?: “Engellilik Bilinci””

Yard. Doç. Dr. Zerrin AYVAZ REİS¹, Araş. Gör. Dr. Şebnem ÖZDEMİR²

¹ İstanbul Üniversitesi Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü

² İstanbul Üniversitesi, Enformatik Bölümü

Amaç: Dünya nüfusunun %10 kadarı fiziksel engellidir. Ancak engelli kavramının kapsamına bakıldığında bu oran çok daha fazlasına tekabül etmektedir. Sosyologlar, psikologlar, doktorlar ve eğitimciler engelli kavramına kendi mesleklerinin kazandırdığı bakış açısıyla yaklaşmaktadır. Mesleki bakış açısından bağımsız olarak kavramın doğru bilinmesiyle, kişilerin engelliye tutum ve davranışlarının olumlu yönde değişeceğini ummaktayız. Bu nedenle Türkiye’de “engellilik” kavramının nasıl kullanıldığı, toplumun bu kavramın gerçek anlamı hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğunu anlamak oldukça önemlidir. Çalışmanın amacı toplumdaki her kesimden vatandaşı engellilik kavramı ile tanıştırmak ve bu konuda bilinçlendirme çalışmalarının yapılması konusunda farkındalık yaratmaktır. Bu amacın yanı sıra, engelli bilincinin daha da artmasına yönelik bilinçlendirme çalışmaları konusuna da dikkat çekilmek istenmiştir.

Yöntem: Çalışmada iki yöntem kullanılmıştır. Birincisi alan yazında bu konudaki tanımlamaları anlamaya yönelik tarama çalışmasıdır. Diğeri de eğitimci ve aday eğitimcilerden oluşan odak grup üzerinde uygulanan anket çalışmasıdır.

Bulgular: Anket çalışması sonunda katılımcıların % 76’sı engellilik kavramını bildiğini ifade etmiştir. Katılımcıların % 90’ı engellilik tanımını fiziksel ve zihinsel engellilik olarak tanımlamıştır. Anket sonuçlarında ameliyat ve kısa süren hastalıklar nedeniyle oluşan engellilik durumları % 20 oranında, yaşlılıktan kaynaklı engellilik durumları ise % 4 oranında bilinir olarak yer almıştır.

Sonuç: Konu hakkında bilgisi olduğu düşünülen odak grup çalışması içinde ulaşılan bu oranlar beklenen oranlardan düşüktür. Toplumun geneli göz önüne alınırsa bilinçlendirme amacıyla yapılacak farkındalık çalışmalarının önemi açıktır.